

Az orosz-ukrán háború várható hatása a török gazdaságra – potenciális magyar exportlehetőségek

Törökország egyre bővülő, jelentős mértékű kereskedelmet bonyolít mind Ukrajnával, mind pedig Oroszországgal. 2021-ben előbbivel 7,4, utóbbival majdnem 35 milliárd dolláros külkereskedelmi forgalmat produkált. Mindkét ország esetében negatív a török mérleg, hiszen tavaly Ukrajnába 2,9 milliárd dollárnyi, Oroszországba pedig mintegy 5 milliárd dollárnyi török áru érkezett. A török import vélhetően négy szektorban szembesülhet majd komoly kieséssel, illetve jelentős drágulással.

- A mezőgazdaság terén kiemelendő, hogy Oroszország és Ukrajna fedezi a török búzabehozatal mintegy 88, az árpa több mint 80%-át.
- Az energiaellátás kapcsán elmondható, hogy az orosz gázszállítás a török igények 34%-át fedezte 2021-ben.
- A közelgő turisztikai szezonban szintén komoly visszaeséssel lehet számolni, ami jelentős bevételkiesést eredményezhet, hiszen 2021-ben a Törökországba látogató 100 turistából 23 a szóban forgó két országból érkezett (csaknem 6,5 millió vendég).
- 2021-ben a külföldön megvalósult török építőipari projektek majdnem 45%-a Oroszországban és Ukrajnában realizálódott. A háború elhúzódása már rövidtávon komoly veszteségeket okozhat a szektorban aktív török vállalatoknak, míg közép- és hosszútávon egyelőre kétséges, milyen új lehetőségek jelenhetnek meg számukra.

A török gazdasági folyamatokat leginkább meghatározó szereplők helyzete már eddig sem volt irigylésre méltó, az elmúlt hónapokban tapasztalt, a török gazdaságot körülvevő bizonytalanságok, a jelentős mértékű áremelések és infláció várhatóan csak tovább fog növekedni. Ez is a magyarázata, hogy Törökország igyekszik csak részben, illetve csak a legszükségesebb mértékben csatlakozni az Európai Unió szankciós politikájához.

A háború elhúzódása belpolitikai szempontból szintén kellemetlen helyzetbe hozhatja a jelenlegi kormányzatot, hiszen az utóbbi egy évben tapasztalható drágulás, valamint a líra értékvesztése már eddig is komoly társadalmi tiltakozásokat váltott ki. Amennyiben tehát a Törökország északi szomszédjai között zajló háború elhúzódik, nagy a valószínűsége, hogy a helyzet generálta általános drágulás újabb társadalmi ellenállást szül a török lakosság részéről.

A leginkább érintett szektorok: mezőgazdaság, energetika, turizmus és építőipar

A háború kitörését követő, elsősorban biztonságpolitikai megnyilvánulásokon túl az elmúlt napokban a török gazdasági élet fontos szereplői is egyre inkább aggodalmuknak adnak hangot, hiszen Oroszország a török import második legfontosabb forrása, a teljes török import több, mint 10%-át adja. Elsősorban a mezőgazdasági és energetikai jellegű beszerzések kiszámíthatóságát fenyegeti veszély.

Oroszország és Ukrajna fedezi az ország búza importjának mintegy 88%-át. A mezőgazdasági termelés szempontjából szintén fontos árpa több mint 80%-a szintén ebből a két országból érkezik. Ezen kívül Törökország a napraforgó és a szója tekintetében is jelentős felvásárló. Ami a török exportot illeti, a kereskedelmi minisztérium szerint az ukrajnai események ezt is kiemelten érintik majd, mindenekelőtt a bőraru-, valamint a zöldség-gyümölcs export eshet látványosan vissza már a közeljövőben.

Mivel a már napjainkban is magas beszerzési árak feltehetően tovább nőnek majd, az energiaellátás folyamatosságának biztosítása az energiahordozókban szegény Törökország számára érzékelhetően drágulni fog a korábbiakhoz képest. 2021-ben az orosz földgáz a török igények 34%-át fedezte, amivel Oroszország a legnagyobb beszállítónak bizonyult Azerbajdzsánt és Algériát megelőzve. A földgáz és az üzemanyag árának növekedését a kormány kénytelen lesz legalább részben a fogyasztókra terhelni, ami minden bizonnyal újabb jelentős társadalmi reakciókat fog kiváltani.

A turisztikai szektor várakozásait illetően, ki kell emelni, hogy az Oroszországból és Ukrajnából Törökországba érkező turisták a 2021-es adatok szerint az országba látogatók 23%-át tették ki

(Oroszországból 4,7 millióan, Ukrajnából 2 millió érkeztek a kis-ázsiai országba). A szektort érzékenyen érintheti a kiesés, hiszen a járvány okozta recesszióból éppen csak a kilábalás útjára lépett turizmus ismét komoly visszaesésre készülhet.

A háború kapcsán komoly nyereségkieséssel és piacvesztéssel kalkuláló szektorok között az építőipart is meg kell említeni. A török kivitelezők a két országban 2021-ben összesen mintegy 12,8 milliárd dollár értékben valósítottak meg projekteket (11,2 milliárd dollárnyit Oroszországban, 1,6 milliárd dollárnyit Ukrajnában). Ez az összeg 45%-át teszi ki a teljes, külföldön megvalósult török infrastrukturális beruházásoknak. (A visszaesés attól függetlenül is prognosztizálható, hogy a török külügy figyelmeztetéseit figyelembe véve, a török vállalatok Donyeck és Luhanszk tartományokban már évek óta nem vállaltak el kivitelezési munkákat.) Ez a szektor tehát – rövidtávon mindenképp – jelentős bevételkieséssel számolhat. Közép-és hosszútávon ugyanakkor a háború utáni újjáépítésbe való aktív részvétel, akár még újabb lehetőségeket is tartogathat.

Az autóipar és az alkatrészgyártás vonatkozásában úgy tudni, hogy a törökországi piacra is dolgozó zwickau-i és drezdai VW gyár, valamint a Renault oroszországi üzeme is átmeneti leállást jelentett be. Szakértők szerint azonban az autóiparon kívül a textilipar is az erősen érintett szektorok között lehet.

Az oroszországi és ukrajnai török beruházások kérdése - Şişecam

A 14 országban gyártókapacitásokkal rendelkező török üvegyártó vállalat 2021. június 7-én jelentette be 220 millió eurós volumenű magyarországi beruházási szándékát. Az összesen, közel 12.000 főt foglalkoztató vállalat termékei a világ 150 országában vannak jelen. Az elmúlt öt évben a Şişecam 1,185 milliárd dollár értékben hajtott végre beruházásokat, míg 2023-ig további 711,3 millió dollár összegben terveznek újabb befektetéseket végrehajtani belföldön és külföldön egyaránt. A 6 oroszországi és 1 ukrajnai gyártóüzemmel is rendelkező vállalat további magyarországi beruházási terveit érdemben is befolyásolhatja a jelenleg kialakult regionális konfliktus.

A háború indirekt hatásai Törökországra, a török gazdaságra nézve

Mint ahogy az ukrajnai események alakulását, úgy török-ukrán, de még inkább a török-orosz viszony alakulását is egyelőre nehéz megjósolni. Ankara törekvése jól érzékelhető arra, hogy gazdasági kapcsolatai minél kisebb mértékben romoljanak Oroszországgal. Ezért sem meglepő, hogy egyelőre igen visszafogottan viszonyul, illetve a párbeszéd fenntartásának fontosságára hivatkozva igyekszik minél kisebb mértékben csatlakozni az Európai Unió által Oroszországgal szemben kezdeményezett szankciós lépésekhez.

A bizonytalanság és a negatív hatások más, Törökországot érzékenyen érintő konfliktus-zónákra is kiterjedhetnek, ahol Oroszország szintén érintett, illetve ha akár, komoly gazdasági károkat tud okozni számára. Ezek közé sorolható a szíriai, a líbiai és nem utolsósorban a karabahi rendezés, amelyekbe Törökország már eddig is sokat investált és már igencsak szeretne „kifizetődővé” tenni.

Összességében elmondható, hogy a háború minden bizonnyal már rövidtávon jelentős mértékben érinti kedvezőtlenül a török import kiemelt ágazatait (mezőgazdaság, energetika) és a fontosabb bevételi forrásokat (turizmus, építőipar). Mivel a szóban forgó szektorok eredményessége, árérzékenysége komoly politikai vetülettel is bír, a kormányzat várhatóan mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy a közvélemény előtt az esetleges további jelentős drágulást és inflációt a háború és a világpolitikai változások számlájára írja, ugyanakkor igyekezzen pótolni a kieső importot, illetve piacokat. Magyar szempontból alaposabb vizsgálat tárgyát képezhetné, hogy a török beszerzési láncok alakulásának függvényében milyen árucikkek – mindenekelőtt mezőgazdasági termékek – importjára lehet igény/szükség török részről, valamint mely területeken mutatkozik együttműködési lehetőség részvételre komolyabb infrastruktúra fejlesztési projekteken török partnerekkel.

Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Törökország